

BÜNTETŐJOG ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK ÉS TANANYAG

I. ÁLTALÁNOS RÉSZ

- 1./ A büntetőjog forrásai. A büntető törvény értelmezése. A dispozíció.
- 2./ A speciális büntetőjogi alapelvek, különös tekintettel a törvényesség, a bűnösségen alapuló felelősség elveire, valamint a kétszeres értékelés tilalmára.
- 3./ A büntető törvény és annak hatálya.
- 4./ A bűncselekmény törvényi és tudományos (tankönyvi) fogalma. A bűncselekmény, mint cselekmény. A tényállás és a jogi tárgy viszonya, valamint a tényállási elemek köre.
- 5./ A cselekmény jogellenessége (társadalomra veszélyessége). A Btk.-ban nem szabályozott jogellenességet kizáró okok.
- 6./ A bűnösség (felróhatóság) fogalma és elemei.
- 7./ Az objektív tényállási elemek az elkövetési magatartás nélkül.
- 8./ A tényállás jelentéstartalmai és feladatai. Az elkövetési magatartás. A mulasztás.
- 9./ A tettességhez szükséges ismérvek. A szándékosság (ideértve a tényszándék fogalmát és büntetőjogi megítélését, továbbá a szándékosság elhatárolását a megfelelő gondatlan alakzattól).
- 10./ A gondatlanság. A vegyes bűnösségű bűncselekmények. A motívum és a célzat.
- 11./ A jogos védelem, az ún. megelőző jogos védelem és a végszükség.
- 12./ A bűncselekmények súly szerinti felosztása. A beszámítási képességet kizáró, illetve korlátozó okok. Az ittas vagy bódult állapotban elkövetett bűncselekmény megítélése.
- 13./ A tévedés. Az elvárhatósággal kapcsolatos büntethetőséget kizáró okok.
- 14./ A másodlagos büntethetőségi akadályok.
- 15./ A bűncselekmény megvalósulási szakaszairól (stádiumairól) általában. Az előkészület. Az előkészülettől történő önkéntes visszalépés. A befejezett bűncselekmény.
- 16./ A kísérlet. Az alkalmatlan kísérlet. A kísérlettől történő önkéntes visszalépés.
- 17./ A bűncselekmény elkövetőiről általában. A részesség közös vonásai. A felbujtás.
- 18./ Az önálló, a közvetett tettesség és a társtettesség.

- 19./ A bűnsegély. A társas bűnelkövetési alakzatok. A bűnkapcsolatok.
- 20./ A bűncselekményi egység.
21. /A halmazat. A látszólagos halmazat.
- 22./ A hatályos magyar büntetőjog szankciórendszere. A monista és a dualista szankciórendszer. A büntetés céljára kialakult elméletek. A büntetés jogalapja.
- 23./ A szankció (büntetés) meghatározásának a módjai. A büntetés fogalma és célja. A büntetési (cél)elméletek osztályozása, főbb irányzatai és képviselői. A halálbüntetés helye a szankciórendszerben, alkotmányossági és büntetőjogi megítélésének kérdései.
- 24./ A szabadságvesztés-büntetés (fő szabályai hatályos jogunk szerint, végrehajtásának alapvető kérdései). A feltételes szabadságra bocsátás.
- 25./ Melyek a hatályos büntetőjogunk büntetései. A büntetőjogi elzárás. A közérdekű munka. A pénzbüntetés.
- 26./ A foglalkozástól eltiltás. A járművezetéstől eltiltás. A kiutasítás. A kitiltás.
- 27./ A sportrendezvények látogatásától való eltiltás. A mellékbüntetés alkalmazhatóságának törvényi feltételei. A szabadságelvonással járó intézkedés(ek) jellemzése.
- 28./ Az önállóan, büntetés helyett alkalmazható intézkedések jellemzése. Az intézkedések alkalmazására vonatkozó elvek.
- 29./ A más szankció mellett, és az önállóan, illetve más szankció mellett is alkalmazható intézkedések jellemzése.
- 30./ A büntetés kiszabásának elvei. A középértékű büntetés-kiszabás. A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése.
- 31./ A bűnismétlés megítélése hatályos jogunk szerint. A visszaesés válfajai és az azokhoz fűződő jogkövetkezmények.
- 32./ A halmazati és az összbüntetés fogalma. E büntetések kiszabására kialakult rendszerek. A halmazati és az összbüntetés szabályozása hatályos jogunkban.
- 33./ A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések.
- 34./ A büntetés enyhítésének alapvető szabályai (korlátozott: egyfokú, kétfokú és korlátlan enyhítés). A mentesítés hatálya, módjainak megnevezése és azok lényege.

II. KÜLÖNÖS RÉSZ

1./ Az emberölés alap- és minősített eseteinek elemzése, és az *erős felindulásban elkövetett emberölésnek* valamint az *öngyilkosságban közreműködésnek* az emberöléstől elkülönülő ismérvei, és az eutanázia megítélése.

Ismertesse az életet sértő és a testi épséget sértő, valamint az életet-testi épséget veszélyeztető bűncselekmények elhatárolásának elvi szempontjait. Soroljon fel olyan bűncselekményeket, amelyek elkövetési magatartása szándékosan vagy csak a gondatlanság által átfogottan az emberi élet sérelmével jár: vizsgálja meg ezeknek az emberölés minősítéséhez való viszonyát.

2./ A *testi sértés* alap- és minősített eseteinek elemzése, a szándékos és a gondatlanságból elkövetett testi sértések elhatárolása és a vegyes bűnösség kérdése.

Az életet sértő és a testi épséget sértő bűncselekmények elhatárolásának elvi szempontja figyelembe vételével a halált okozó testi sértés és a gondatlanságból elkövetett emberölés elhatárolása. Ismertessen olyan bűncselekményeket, amelyeknek minősítő eredménye a testi sértés, és határolja el ezeket a testi sértés bűncselekményétől. Tegyen elhatárolást a *magzatelhajtás* minősített esetei kapcsán a magzatelhajtásként, az emberölésként és a testi sértésként minősülő helyzetek között. Határolja el a testi sértést a kapcsolati erőszak tényállásától.

3./ Elemezze a *foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetést* és a *gondozás elmulasztása* bűncselekményét.

Soroljon fel további olyan a bűncselekményeket, amelyek az emberi élet, testi épség (egészség) veszélyeztetésével járnak; ezek kapcsán ismertesse a törvényben használt különböző „veszély” fogalmakat, a bűncselekmények megvalósulása körében lehetséges vegyes bűnösséget, valamint az életet-testi épséget sértő, illetve veszélyeztető bűncselekménye elhatárolásának szempontjait.

4./ Elemezze a *segítségnyújtás elmulasztása* tényállását, figyelemmel a halálra kiterjedő szándék-gondatlanság kapcsán a mulasztással elkövetett (szándékos és gondatlan) emberöléstől való elhatárolás szempontjaira is.

Ismertesse a *cserbenhagyás vétségének* tényállását, és a „közlekedési balesettel érintettség” értelmezése kapcsán az elhatárolási szempontjait.

5./ Elemezze a *kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények* törvényi tényállási változatait (a kábítószer fogalma, a csekély-, jelentős-, különösen jelentős mennyiség meghatározása, az elkövetési magatartási fordulatok, a minősített esetek értelmezése, az egység-halmazattal kapcsolatos joggyakorlat), valamint a *büntetőség megszüntetésével* kapcsolatos szabályokat.

Ismertesse a *kóros szenvedélykeltés bűncselekményét*.

6./ Elemezze az *emberrablás*, a *személyi szabadság megsértése* és a *kényszerítés* bűncselekményét, az ezekkel kapcsolatos elhatárolási és halmazati kérdéseket.

7./ Elemezze a *kényszerítéssel megvalósuló szexuális bűncselekményeket* (szexuális önrendelkezés elleni bűncselekményeket), ezek minősítési, elhatárolási és halmazati kérdéseit.

8./ Elemezze *kerítés büntetést*, és a *prostitúcióval kapcsolatos más nemi erkölcs elleni bűncselekményeket*, ezek halmazati és elhatárolási kérdéseit.

9./ Elemezze a *kiskorú veszélyeztetése*, valamint a *gyermek zavartalan szexuális fejlődését és a szexuális kizsákmányolás elleni védelmét szolgáló bűncselekmények* törvényi tényállását, ezek elhatárolási–halmazati kérdéseit.

10./ Elemezze a *magánlaksértés* bűncselekményi tényállását, határolja el a szabálysértési alakzattól és a lopással kapcsolatos látszólagos alakzat eseteitől.

Ismertesse a *zaklatás* bűncselekményét, halmazati és elhatárolási kérdéseit.

11./ Miként érvényesül büntetőjogunkban kiemelt (jellegzetes) és mögöttes (másodlagos) jogi tárgyként az emberi becsület és méltóság védelme? Elemezze részletesen a *rágalmazás és a becsületsértés tényállását*, egység-halmazati és elhatárolási kérdéseit, és térjen ki a valóság bizonyításának kérdéskörére is.

12./ Ismertesse a közlekedési bűncselekmények minősítési rendszerét, és a tettesi elkövetőre vonatkozó értelmező rendelkezést.

Elemezze a *közlekedés biztonsága elleni bűncselekményt*, a *vasúti, légi és vízi közlekedés veszélyeztetése*, a *közúti veszélyeztetés*, a *közúti baleset okozása* törvényi tényállását, a szándékos és gondatlan változatok megvalósulásának ismérveit, az elhatárolási kérdéseket, és a nem közúton elkövetésre vonatkozó értelmező rendelkezést.

13./ Elemezze az *ittas*, illetve a *bódult állapotban járművezetés*, valamint a *járművezetés tiltott átengedése* törvényi tényállását, a minősítő eredményekért való felelősség feltételét, a nem gépi meghajtású közúti jármű, illetve a nem közúton történő ittas vagy bódult állapotban történő járművezetés, vagy tiltott átengedés megítélésnek kérdése, az értelmező rendelkezés figyelembe vételével.

14./ A *környezetkárosítás és a természetkárosítás bűncselekményének* alap- és minősített esetei (az elkövetési tárgyainak részletes ismertetésével), halmazati és (egymástól, valamint a közveszély okozásától való) elhatárolás kérdései.

15./ Elemezze a *hamis vádoláshoz*, illetve a *hamis tanúzáshoz kapcsolódó* tényállások változatait, egység-halmazati és elhatárolási kérdéseit, figyelemmel a bűnpártoláshoz, a közveszéllyel fenyegetéshez és a rágalmazáshoz való viszonyukra is.

16./ A *bűnpártolás alap- és minősített esetei*, halmazati és elhatárolási kérdései. Sorolja fel és elemezze a Btk. Különös Részében meghatározott *utólagos bűnkapcsolattal megvalósuló további törvényi tényállásokat*, és elemezze ezeknek a bűnpártolástól és egymástól való elhatárolását.

17./ A *korrupciós bűncselekmények* alap- és minősített esetei, és az önkéntes bejelentéshez fűződő jogkövetkezmények.

18./ A *hivatalos személy* és a *külföldi hivatalos személy* fogalmának értelmezése. Sorolja fel a *hivatali bűncselekményeket* (és ezekkel kapcsolatban ismertesse a külföldi hivatalos személyre

kiterjesztő rendelkezést), illetve ismertessen más olyan bűncselekményeket, amelyek tettesi elkövetője az alaptényállásban vagy a minősített esetben csak hivatalos személy lehet.

Elemezze a *hivatali és közfeladati helyzettel visszaélés* büntetettét és ennek elhatárolási problémáit a speciális hivatali bűncselekményektől, valamint a hivatali vesztegetés elfogadásától.

19./ Ismertesse a *hivatalos személy elleni* (és az azonos védettséget élvező személyek *elleni*) *bűncselekményeket*, valamint az ezekkel összefüggő halmazati és elhatárolási kérdéseket (emberölés, kényszerítés hatósági eljárásban, hatósági eljárás megzavarása).

20./ Elemezze a *terrorcselekmény változatainak* tényállásait! Soroljon fel vázlatos ismertetéssel további közbiztonság elleni bűncselekményeket. A „fegyveresen – felfegyverkezve” elkövetési mód fogalma, és szerepe a Különös Rész egyes tényállásaiban.

21./ Elemezze a *közveszély okozása* és a *rongálás* alap- és minősített eseteit, egymástól való elhatárolásukat, és tegyen elhatárolást a környezetkárosítástól és a tulajdon elleni szabálysértéstől!

Soroljon fel vázlatos ismertetéssel a dolog szándékos megrongálásával (mint elkövetési magatartással, illetve móddal) megvalósuló bűncselekményeket!

22./ Elemezze a *garázdaság*, a *rendbontás* és a *közveszéllyel fenyegetés* törvényi tényállásait, figyelemmel halmazati és az elhatárolási szempontokra is. Soroljon fel vázlatos ismertetéssel további köznyugalom elleni bűncselekményeket!

23./ Ismertesse az okiratok fogalmát, fajtáit, a hamisság szempontjából megkülönböztethető változatait, továbbá az okiratok, illetve az alakilag okiratként megjelenő, de a büntetőjogi értelmezés szerint másként minősülő elkövetési tárgyak meghamisítása és a jogtalan megszerzése szempontjából, a bűncselekmény minősítésére kiható értelmezési kérdéseket!

Elemezze az okiratokkal megvalósuló közbizalom elleni bűncselekményeket!

24./ Elemezze a *rablás* törvényi tényállását, a halmazati és az elhatárolási kérdéseit, különös tekintettel az önbíráskodástól, a zsarolástól és a jármű önkényes elvételétől való elhatárolásra.

25./ Elemezze a *zsarolás* és a *kifosztás* törvényi tényállását, a halmazati és az elhatárolási kérdéseket, különös tekintettel a rablástól és az önbíráskodástól való elhatárolásra.

26./ Mutassa be a *lopás* minősítési rendszerét! Elemezze a törvényi tényállást, figyelemmel a dolog, a birtok, az érték, a minősítő szituációs elemek, kiemelten a dolog elleni erőszak fogalmának értelmezésével kapcsolatos, és más elhatárolási szempontokra is! Határolja el a lopást a *jármű önkényes elvétele*, a *jogtalan elsajátítás* bűncselekményétől!

27./ Elemezze a *sikkasztás* és a *csalás* törvényi tényállását, halmazati és elhatárolási kérdéseit. (Sikkasztás-hütlén kezelés-jármű önkényes elvétele; csalás-megtévesztéssel elkövetett lopás-az utólagos megtévesztés esetében a csalás látszólagos vagy valóságos halmazata.)

Vázlatos ismertetéssel soroljon fel olyan bűncselekményeket, amelyek törvényi tényállása a vagyoni érdekű megtévesztést is magában foglalja!

28./ Elemezze a *vagyonkezelői kötelesség megszegésével* megvalósuló vagyon elleni bűncselekményeket! Ismertesse a szándékos-gondatlan megvalósulás, a bűncselekményként, illetve szabálysértésként minősülés feltételét,

Határolja el e bűncselekményeket egymástól, a lopástól, sikkasztástól, jármű önkényes elvételeztől, a bűncselekményt a gondatlan rongálással kárt okozó magatartástól.

29./ Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, az információs rendszer vagy adat megsértése és az információs rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása bűncselekményi tényállása és elhatárolási kérdései (elhatárolás a csalás, a készpénz-helyettesítő fizetési eszközre elkövethető bűncselekményektől).

30./ Elemezze a *pénz hamisításával* és a *készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel* elkövetett bűncselekmények változatait, elkövetési tárgyát és elhatárolási kérdéseit!

31./ Ismertesse a költségvetés fogalmát. Elemezze *költségvetési csalás* törvényi tényállásának alap-és minősített eseteit, rámutatva, hogy milyen magatartások illeszkedhetnek a tényállás körébe. Határozza meg a bűncselekményként megvalósuló feltételét, és hogyan értékelhető, ha ez a feltétel nem teljessül. Határolja el a költségvetési csalás megfelelő fordulatát a csalástól.

32./ Elemezze a *csődbűncselekmény* törvényi tényállásának elemeit és változatait és a büntethetőség feltételét, a *tartozás fedezetének elvonása* tényállást, elhatárolási kérdéseit, és a büntethetőség megszűnésének feltételét.

Vázlatos ismertetéssel soroljon fel *fogyasztók és a gazdasági verseny tisztaságát sértő* bűncselekményeket.

***

A büntetőjogi záróvizsga tananyaga (az előadások anyagával együttesen) a 2012. július 1-én hatályba lépett Btk. (a 2012. évi CCXXIII. törvénnyel módosított 2012. évi C. törvény).

Tankönyvek:

A hatályos Btk. szabályának megfelelő szövegrészeivel kapcsolatban:

az Általános részhez:

Nagy Ferenc: Anyagi büntetőjog – Általános rész I-II. (szerk.: Karsai Krisztina). Iurisperitus, Szeged 2014

Fantoly Zsanett – Karsai Krisztina – Szomora Zsolt: Gyakorlókönyv a Btk. általános részéhez (szerk.: Karsai Krisztina). Iurisperitus, Szeged 2014.

a Különös részhez:

Karsai Krisztina – Szomora Zsolt – Vida Mihály: Anyagi büntetőjog – Külön rész I-II. (szerk.: Karsai Krisztina). Iurisperitus, Szeged 2013.

Fantoly Zsanett – Gál Andor – Karsai Krisztina – Szomora Zsolt: Gyakorlókönyv a Btk. különös részéhez I-II. (szerk.: Karsai Krisztina). Iurisperitus, Szeged 2014.

Felhasználható: a 2012. évi C. törvényhez kapcsolódó kommentár (Complex DVD Jogtár).